

Fugleværnsfonden

S. A. RASMUSSEN og M. IVERSEN

Sig Lorenz Ferdinand, og du kommer til at tænke på Fugleværnsfonden (FVF). Sig Fugleværnsfonden, og du kommer til at tænke på Lorenz Ferdinand. Siden grundstenen til Fugleværnsfonden blev lagt i 1966, har fondens virksomhed været præget af Lorenz Ferdinand. Gennem 35 år har fonden udviklet sig fra ideelle tanker uden en kvadratmeter jord til i dag at være et helt lille gods – et "naturgods" på ca 700 hektar – og vel at mærke stadig med de samme ideer og perspektiver for fremtiden. Hele denne udvikling har Lorenz Ferdinand en meget stor del af æren for.

Tilbage i 50erne og 60erne var vilkårene for fugle og natur fortvivlende og deprimerende. Hedelskabet og andre virksomheder kom hvert år med nye afvandingsprojekter. Hvert år blev mange naturområder ødelagt, og fugle- og fredningsfolk stod magtesløse. Da afvandingerne og landvindingsødelæggelserne i 1950erne var allermost omfattende, foreslog det daværende Reservatråds formand, overførster O. Fabricius, ved et møde i DOF i 1958, at foreningen burde forhøje kontingentet samt foretage supplerende indsamlinger til fordel for en fugleværnsfond, så man eksempelvis kunne købe den afvandingstruede Vest Stadil Fjord for nogle hundrede tusind kroner. Enten var mødet ikke ordentlig forberedt, eller også var en sådan løsning alt for utraditionel og uoverskuelig for de tilstedeværende medlemmer. Mødets klare konklusion var i hvert fald, at der ikke var stemning for en sådan fond.

Men allerede syv år senere besluttede en lille gruppe DOFere at gøre noget. Overlæge Erik Halkier, afdøde redaktør Torben Meyer og Lorenz Ferdinand – alle bestyrelsesmedlemmerne i DOF – blev enige om, at de inden for foreningens rammer måtte lave en selvstændig institution, Fonden til værn af Danske Fuglelokaliteter (senere Fugleværnsfonden), og den siddende hovedbestyrelse vedtog at oprette fonden ved DOFs 60-års jubilæum i 1966. Fonden skulle først og fremmest købe og sikre gode fuglesteder for at tilgodese vand- og rovfugle.

Kontorchef cand. jur. Thorvald Frølich udarbejdede et sæt love for fonden, der blev oprettet den 11. oktober 1966. Lovene fastslog, at fonden var en økonomisk selvstændig enhed under DOF, ledet af en selvstændig bestyrelse. De første år blev bestyrelsen valgt af DOF, og efter 1971 af DOFs hovedbestyrelse og repræsentantskabet.

For at skabe tillid til fondens arbejde blev den første bestyrelse med fuldt overlæg delvis sammensat af personer, der var kendt i bredere kredse. Højesteretssagfører O. Bondo Svane blev formand, Thorvald Frølich kasserer og Lorenz Ferdinand sekretær. Derudover bestod bestyrelsen af Finn Salomonsen, Erik Halkier, Svend Bergsøe, Hans Hvass og Arne Schiøtz.

Efterhånden fandt man ud af, at bestyrelsen måtte være en arbejdende bestyrelse, og Fugleværnsfondens nuværende bestyrelse på 12 medlemmer er sammensat således, at medlemmerne dækker juridisk, ornitologisk, fredningsmæssig og forstmæssig ekspertise, og samtidig repræsenterer de lokalafdelinger i DOF, hvor Fugleværnsfonden har reservater.

Formidling af naturværdierne i Fugleværnsfondens reservater fremmes ved hjælp af fugletårne, som årligt besøges af mange tusinde mennesker. Her indvier Lorenz det nye fugletårn ved Barup Sø, maj 1991. Foto: Fugleværnsfonden.

Reservaterne

Fugleværnsfonden startede på fuldstændig bar bund. Derfor var den vigtigste opgave at indsamle penge, og der nedsattes en arbejdsgruppe med Lorenz Ferdinand i spidsen, der skulle tage sig af indsamlingerne. Fondens første investering blev to store sparegrise, der blev bragt med til alle foreningsmøder. Der blev solgt smukke fugleplancher og postkort og arrangeret julemarked med tehæter, pynteforklæder etc. Disse salgsaktiviteter blev efterhånden en succes og senere etableret som en selvstændig enhed, DOF-Salg, nu Naturbutikken.

Fugleværnsfondens første reservat erhvervedes i 1968, idet overlæge dr med. H. C. Hagedorn skænkede øen Ægholm ved Nyord til fonden. I 1970 var Fugleværnsfonden i stand til at købe det første område – en større parcel på Nyords strandenge, som er en af de mest fuglerige enge i Østdanmark. Senere er der købt flere parceller på Nyord, og i 1975 blev Tryggelev Nor købt. Herefter kom der for alvor gang i indsamlingen af midler, sikkert fordi Fugleværnsfonden kunne fremvise konkrete resultater af indsatsen. Fuglene trivedes på reservaterne. Det satte ekstra skub i bestræbelserne for gennem opkøb at sikre flere naturområder. Op gennem 80erne og 90erne er antallet af reservater støt og roligt forøget, ligesom der er foretaget tilkøb ved adskillige af de gamle reservater. I dag ejer og forvalter Fugleværnsfonden 17 reservater fordelt i de fleste landsdele.

Blandt andet takket være Lorenz Ferdinands imponerede kendskab til dansk fugleliv og danske fuglelokaliteter, og ikke mindst hans helhjertede kærlighed til naturen, har fondens erhvervelser være relevante. I årenes løb har mange områder været til salg. Nogle har været for små og for uinteressante, andre har været for store og for dyre. Lorenz Ferdinands fine intuition og hans naturpolitiske tæft har ofte været udslagsgivende for en beslutning om at gennemføre eller undlade køb. Og altid har beslutningerne været fagligt velbegrundede.

Professionalisme, formidling og internationalt arbejde

Med det stigende antal reservater har det været nødvendigt at professionalisere arbejdet i Fugleværnsfonden, der nu har ansat en administrator og en biolog til at forestå arbejdet på reservaterne med at virkeliggøre de nødvendige plejeplaner. Endvidere har fonden for et par år siden helt overtaget den naturvejleder, som DOF og FVF før var fælles om. Også denne professionalisering har Lorenz Ferdinand været en væsentlig drivkraft i.

Det er af stor betydning, at offentligheden får mulighed for at opleve fuglene på tæt hold. Det giver forståelse for og opbakning til beskyttelsesarbejdet. Fondens reservater skal ikke være lukket land. Der er en høj grad af æstetik forbundet med fugleoplevelser, så det er naturligt, at publikum får mulighed for at besøge reservaterne – på fuglenes præmisser.

I begyndelsen af 90erne fik Fugleværnsfonden mulighed for at realisere en handlingsplan, der omfattede formidling, bygning af tårne og skjul m.m. på en række af Fugleværnsfondens større reservater. Der medgik hertil et millionbeløb, som Lorenz Ferdinand fik sikret efter forhandling med Aage V. Jensens Fonde. Formålet fra givernes side var at fremme formidling om fugle og natur på reservaterne, og det må siges at være lykkedes. Tællinger på disse reservater viser, at over 70000 personer har gæstet Fugleværnsfondens tårne.

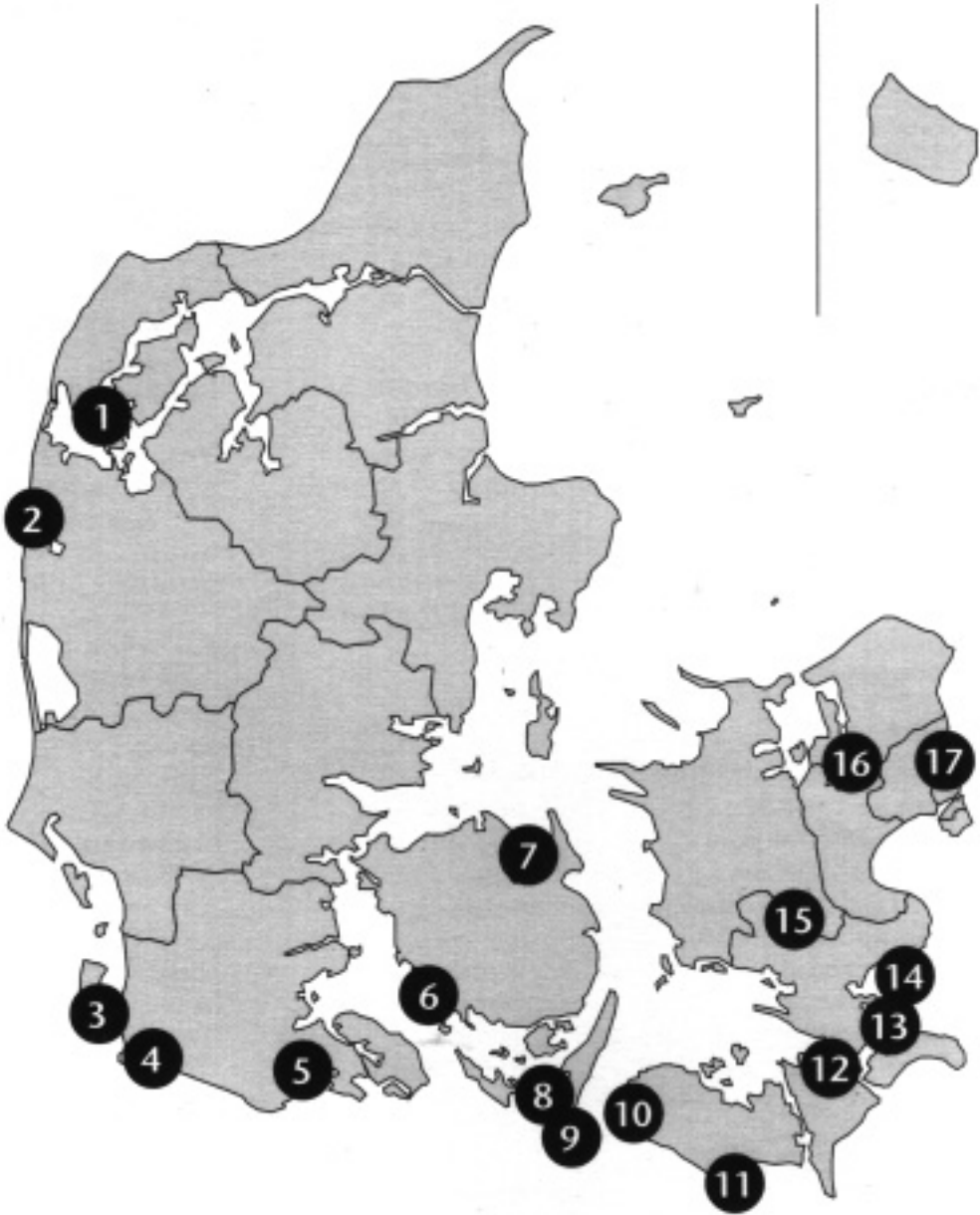
Endelig har Lorenz engageret sig stærkt internationalt, hvor Fugleværnsfonden har været involveret i opbygningen af en græsk organisation til sikring af den fantastisk rige fuglesø, Mikri Prespa, i det nordvestlige Grækenland. Og fonden har i snart mange år støttet DOFs internationale arbejde med sekscifrede årlige bidrag, som primært er gået til fuglebeskyttelsesarbejde i Østeuropa (se artiklen "Det internationale engagement").

Nyeste erhvervelser

I 1995 blev Lungholm Gods, herunder Saksfjed Inddæmning og halvøen Hyllekrog, averteret til salg i de lokale aviser på Lolland. Lorenz satte straks en kampagne i gang for at rejse penge til et køb, men den økonomiske tilslutning var for ringe til, at Fugleværnsfonden kunne indlede forhandlinger med sælgeren. Lorenz gav dog ikke op og henvendte sig til en af de store fonde, der tidligere havde hjulpet Fugleværnsfonden med midler til at drive reservaterne. Resultatet blev en invitation til fondens bestyrelse om at besøge Saksfjed en dejlig septemberdag. Lykken stod os bi: I alt ni forskellige rovfugle viste sig for selskabet, og vor slet skjulte begejstring gjorde et stærkt indtryk på bestyrelsesmedlemmerne, som ikke var fuglekendere.

Ved en efterfølgende beskeden frokost, som Fugleværnsfonden var vært for, tilbød værterne ved kaffen at gå en tur uden for, således at bestyrelsen kunne drøfte problemet igennem i fred og ro. Glæden var selvsagt overvældende hos os tre FVFERe, da vi fik at vide, at der ikke var grund til videre overvejelser. Fondens ville købe de to arealer og lade Fugleværnsfonden forvalte dem. Endnu et tegn på Lorenz' formidable evne til at

FUGLEVÆRNSFONDENS RESERVATER

Fugleværnsfondens reservater (med år for erhvervelse) er 1: Agerø (1982), 2: Bøvling Klit (1979), 3: Stormengene (1991, 1994), 4: Sølsted Mose (1993, 1996), 5: Søgård Mose (1986), 6: Bøjden Nor (1980), 7: Roholm (1978), 8: Tryggelev Nor (1975, 1981, 1997), 9: Gulstav Mose (1971), 10: Nakskov Indrefjord (1987), 11: Saksfjed/Hyllekrog (1995), 12: Barup Sø (1988), 13: Nyord (1971, 1989, 1990, 1991), 14: Ægholm (1969), 15: Ravnstrup Sø (1983), 16: Gundsømagle Sø (1984), Vaserne (1999).

overbevise sponsorer om det rigtige i at finansiere Fugleværnsfondens arbejde for fugle og natur.

Et andet eksempel på Lorenz Ferdinands medrivende entusiasme er det nyeste reservat Vaserne nord for Furesøen. Her har Aage V. Jensens Fonde købt 14 hektar ellesump med et rigt fugleliv, som Fugleværnsfonden har kunnet overtage plejen af. Endvidere betaler Aage V. Jensens fonde udgifterne til opførelse af en formidlingspavillon. Det er meningen, at Fugleværnsfondens naturvejleder herfra skal udbrede kendskabet til fugle og natur for besøgende i alle aldersklasser.

At være sammen med Lorenz

Vi er nogle, der har besøgt Fugleværnsfondens reservater i selskab med Lorenz. Der skal gode nerver til at opleve ham med den ene hånd på rattet og den anden om piben, gestikulerende for at understrege de foredrag, han holder om diverse emner undervejs; som f.eks. Hatbakkerne på Langeland.

Vi har også oplevet Lorenz' overblik på mange møder i fondsbestyrelsen. Han har forstået at lade andre komme til orde og lytte til deres meninger. Men han har også forstået at sætte sine egne synspunkter igennem – naturligvis til Fugleværnsfondens bedste. Og vi husker de hyppige situationer, hvor Lorenz har taget sig en blund midt under drøftelser, han egentlig burde være aktør i. Blund eller ej – han har alligevel været klar over indholdet og konklusionen af drøftelserne.

Lorenz Ferdinand har altid været en visionær "missionær", og Fugleværnsfondens succes

skyldes hans initiativ og ihærdighed samt hans evne til at få folk – ansatte som frivillige – til at yde en stor og helhjertet indsats for sagen, i felten som ved skrivebordet. Naturgodsets 17 større og mindre reservater passes af over 100 frivillige arbejdsbier i lokale arbejdsgrupper. Og Lorenz vil gerne udvide fuglenes fristeder. Mange møder i Fugleværnsfondens forretningsudvalg og bestyrelse indledes med, at formanden spørger, hvor mange penge fonden har, og det er da meget svært at forklare ham, at ikke alle aktiver kan bruges til indkøb af nye reservater dagen efter.

Mange har visioner her i livet, men kun få evner som Lorenz Ferdinand at få dem realiseret. Fugleværnsfonden er et strålende eksempel herpå.

Litteratur

- Ferdinand, L. 1981: Fugleværnsfonden fylder 15 år. – *Fugle* 1(5): 8-9.
- Ferdinand, L. 1988-2000: Diverse ledere. – *Nyt fra Fugleværnsfonden* 1988-2000.
- Ferdinand, L. 1991: Fugleværnsfonden 1966-1991. – *Fugle* 11(3): 6-7.
- Ferdinand, L. 1991: Fuglekunst og fuglefolk, fugle i kunsten. – *Katalog, Nivaagaards Malerisamling*: 8-10.
- Ferdinand, L. 1993: Natur, fugle og fuglefolk. – Rhodos.
- Ferdinand, L. 1999: Fugleværnsfondens reservater. – *Fugle og Natur* 19(2): 3-5.
- Frydensberg, E. & S.F. Hansen 2000: Naturskov tæt på storbyen. – *Fugle og Natur* 20(2): 20-21.